

FÖGLÖ KOMMUN

Stöd för närståendevård **Principer, arvoden, anvisningar, information**

Antagits av kommunstyrelsen i Föglö kommun 21 februari 2023 § 35.

Innehåll

DEFINITION SAMT INFORMATION OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD.....	1
KRITERIER FÖR NÄRSTÅENDESTÖD	2
VÅRD- OCH SERVICEPLAN	2
AVTAL OM NÄRSTÅENDEVÅRD.....	3
LEDIGHET FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN	3
ANORDNANDE AV VÅRD UNDER NÄRSTÅENDEVÅRDARENS LEDIGHET	4
VÅRDARVODETS UTBETALNING.....	4
KOMPLETTERANDE STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN OCH VÅRDTAGAREN	5
AVGIFTER.....	5
ALLMÄNNA VÅRDKRITERIER FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD	6
LÄGRE STÖD KAN I VISSA FALL BEVILJAS OM KRITERIERNA FÖR NIVÅ 1 INTE UPPFYLLS	7
ANSÖKAN OM NÄRSTÅENDE STÖD FÖR PERSONER 65 ÅR OCH ÄLDRE.....	7
LAGRUM:	7

Principerna för stöd för närståendevård i Föglö kommun är utarbetade i enlighet med lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005) och i enlighet med den åländska lagstiftningsbehörigheten inom området.

Nedan benämns Föglö kommun som kommunen.

DEFINITION SAMT INFORMATION OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Från och med den 1. januari 2021 handhar kommunen fortsatt närståendevården för vårdbehövande över 65 år och där behovet av hjälp och omsorg beror på åldersrelaterad funktionsnedsättning. Närståendevård för vårdbehövande under 65 år och för vårdbehövande som går under lagen om stöd för handikapp handläggs av kommunernas socialtjänst (KST).

Med närståendevård avses vård och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i den vårdbehövandes hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Skillnaden mellan närståendevård och ömsesidig hjälp som anhöriga eller närstående personer ger varandra är att närståendevården är bindande och krävande, d.v.s. fortlöpande daglig vård eller dygnet runt vård. Med närståendevård avses hjälp med den personliga vården och omsorgen, inte enbart hushållsarbete eller hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet.

Stödet för närståendevård omfattar de personer som behöver mest vård och vars funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand har försämrats så pass mycket att de behöver fortgående personlig vård och omsorg för att kunna bo hemma. Förutsättningen är att alternativ till stöd för närståendevård är kommunens hemservicetjänster, vård på Annagårdens effektiviserade serviceboende (nedan Annagårdens ESB) eller vård på institution.

- ❖ Stöd för närståendevård består av ett vårdarvode och kompletterande socialvårdstjänster till vårdbehövande och stöd till närståendevårdaren.
- ❖ Stöd för närståendevård är ingen subjektiv rättighet, kommunen fastställer principerna för beviljande av stöd för närståendevård inom lagen om närståendevårds bestämmelser.
- ❖ Stöd för närståendevård ingås genom uppdragsavtal mellan närståendevårdaren och kommunen. Närståendevårdaren är inte anställd av kommunen enligt arbetsavtalslagen.
- ❖ Stöd för närståendevård beviljas oberoende av den sökandes ekonomi.
- ❖ Stöd för närståendevård beviljas inte om den vårdbehövande bor i en verksamhetsenhet inom socialvården (t.ex. på Annagården ESB eller KST boende) eller om den vårdbehövande får vård på institution. Den som är närståendevårdare kan inte samtidigt vara personlig assistent för den vårdbehövande.
- ❖ Stöd för närståendevård är pensions berättigande och är en skattepliktig inkomst.
- ❖ Den vårdbehövande godkänner närståendevårdaren.
- ❖ Närståendevårdaren ska ha fyllt 18 år.

KRITERIER FÖR NÄRSTÅENDESTÖD

I enlighet med 3§ I lagen om stöd för närståendevård beviljar kommunen stöd för närståendevård om kriterierna nedan uppfylls:

1. Någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp alternativt av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller omsorg i hemmet.
2. En anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service.
3. Närståendevårdarens hälsa och funktionsförmåga skall svara mot de krav som närståendevården ställer.
4. Närståendevården tillsammans med andra behövliga socialvårdstjänster är tillräcklig med tanke på den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet.
5. Den vårdbehövandes hem är ändamålsenligt för de vårdförhållanden som närståendevården kräver.
6. Beviljande av stöd för närståendevård skall vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.

VÅRD- OCH SERVICEPLAN

För att beviljas stöd för närståendevård skall en vård- och serviceplan göras upp tillsammans med den vårdbehövande och närståendevårdaren enligt 7§ i lagen om närståendevård skall följande innehåll finnas i vård- och serviceplanen:

1. Omfattningen av innehållet i den vård som närståendevårdaren ger.
2. Omfattningen av och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver.
3. Omfattningen av och innehållet i tjänster till stöd för närståendevårdarens vårduppdrag. Tjänster till stöd kan bestå av andra tjänster än socialvårdstjänster t.ex. stödgruppsverksamhet.
4. Hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet, besök som hänför sig till hälso- och sjukvård eller annan frånvaro.

För att kunna bedöma att vårdkriterierna uppfylls bör även följande uppgifter ingå i planen:

5. Den vårdbehövandes fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga och omgivningens funktionalitet.
6. En bedömning av närståendevårdarens hälsa och funktionsförmåga, kunskaper att vårda och av hemmet som vårdmiljö.
7. Målsättningar för att upprätthålla och främja funktionsförmågan hos den som ska vårdas.
8. Tidpunkt för uppföljning.

AVTAL OM NÄRSTÅENDEVÅRD

Ett avtal skall ingås mellan närståendevårdaren och kommunen. Följande uppgifter bör framkomma i enlighet med 8§ i Lagen om närståendevård:

1. Vårdarvode samt betalningssätt
2. Rätt till lediga dagar
3. Ordnande av ledighet
4. Ett tidsbegränsat avtals längd
5. Utbetalning av vårdarvodet när vården avbryts.

LEDIGHET FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN

- ❖ I enlighet med lagen om stöd för närstående 4 §, 1 mom. har alla närståendevårdare rätt till minst två dagar per månad och närståendevårdare som är bunden till vården dygnet runt eller att den vårdade har fortgående behov av *vårdinsatser* dagligen har rätt till 5 lagstadgade lediga dagar/månad. I kommunen har alla närståendevårdare som beviljats närståendestöd för lägst nivå 1 rätt till fem (5) dagar per månad. De lediga dagarna tas ut, om inte annat särskilt överenskomits, under en kalendermånad. Dagarna kan inte sparas till nästkommande månad/månader. Vårdarvodet påverkas inte av den lagstadgade ledigheten. Om närståendevårdaren tar ut fler dagar än den lagstadgade ledigheten påverkas arvodet så att det utbetalas i proportion till antalet vårddagar.
- ❖ Kommunen kan ordna avlösarservice som behövs under närståendevårdarens ledigheter eller annan frånvaro under vardagar, dagtid helgfria veckor måndag-fredag. Om klienten och/eller den ordinarie närståendevårdaren föreslår en nära anhörig eller jämförbar person som avlösare skall detta meddelas kommunen. Arrangemanget skall godkännas av äldreomsorgschef eller dennes vikarie. Ett uppdragsavtal ingås i dessa fall i vilken kommunen överenskommer med avlösaren om vårdarvode vilket betalas i enlighet med av kommunstyrelsen antagen taxa. I avtalet skall även ersättningar för eventuella kostnader, avtalets giltighetstid etc. framgå. Avlösaren omfattas av samma arbetsrättsliga ställning och pensions- och olycksfallsförsäkring som närståendevårdaren. Avlösarservice ordnas alltid med närståendevårdarens samt den vårdades samtycke. Arrangemanget bör vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.
- ❖ Arvodena för närståendestöd samt för avlösarservice höjs enligt index i enlighet med 6 § i lagen om närståendevård.
- ❖ Kommunen kan ordna rekreationsledighet som är kortare än ett dygn. Rekreationsledigheten kan ordnas så att vårdtagaren vårdas dagtid på Annagårdens ESB i enlighet med taxan för kommunens dagvård inom äldreomsorgen.
- ❖ Om den vårdade erhåller sjukhusvård eller motsvarande under minst två veckor i följd förfaller rätten till avlastningsledighet för närståendevårdaren under den aktuella månaden.

- ❖ Om den vårdade vårdats på sjukhus och i anslutning till sjukhusvistelsen är i behov av periodplats på ex. Annagårdens ESB innan utskrivning till hemmet avser denna tid inte en avlastningsperiod för närståendevårdaren utan är en vårdperiod då det är den vårdades hälsotillstånd som är orsaken till vårdperioden. Detta innebär att tiden med periodvård i direkt anslutning till sjukhusvistelse räknas den sammanlagda vårdtiden. Överstiger den sammanlagda vårdtiden en månad utgår enligt ovan inte närståendestöd.
- ❖ Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet, beslutar kommunens äldreomsorgschef eller dennes vikarie, vilka vård- och serviceformer kommunen kan erbjuda den vårdbehövande inom ramen för befintliga resurser. För de tjänster som kommunen erbjuder till den vårdbehövande debiteras taxa enligt kommunens avgiftstaxa för innevarande år. I första hand erbjuds avlösarservice utifrån de förutsättningar som ovan beskrivits alternativt i form av periodplats på Annagårdens ESB.

ANORDNANDE AV VÅRD UNDER NÄRSTÅENDEVÅRDARENS LEDIGHET

En förutsättning för anordnande av avlösare från kommunen, oavsett om den vårdade ska vara på Annagården ESB eller ha stödservice samt tillsyn av kommunens hemvårdare, måste detta meddelas äldreomsorgschefen eller dennes vikarie minst 14 dagar före den planerade ledigheten.

- ❖ I mån av plats kan kommunen ordna periodplats på Annagårdens ESB.
- ❖ Avlösarservice enligt ovan om kommunens hemvårdspersonal anlitas för detta samt enligt önskemål av närståendevårdare och/eller den vårdade om anhörig eller annan person fungerar som avlösare. Arvode till senast nämnda avlösare betalas per timme alternativt per dygn enligt kommunens fastställda avgiftstaxa.
- ❖ Periodvård kan, i mån av plats, ordnas på Annagårdens ESB.
- ❖ Tillsyn och stödservicetjänster såsom tillsyn dagtid enligt ovan samt måltidsservice av hemvårdspersonal.

VÅRDARVODETS UTBETALNING

I enlighet med Lagen om närståendevård (FFS 937/2005) utbetalar kommunen vårdarvode enligt följande principer:

- ❖ Stöd för närståendevård beviljas i regel från den första dagen i månaden (den första dagen i månaden efter då ansökan lämnats in till äldreomsorgschefen samt hembesök för bedömning av behov genomförts) för ansökan och beviljas enligt avtal ett år i taget eller under en tidsbestämd period. Tidsavgränsad närståendevård kan beviljas från ansökningsdagen.
- ❖ Om närståendevården tillfälligt avbryts av skäl som beror på den vårdbehövandes hälsa såsom sjukhusvistelse, vistelse på institution eller dylikt så avbryts utbetalningen av vårdarvode efter en (1) månad.

- ❖ Kommunen kan säga upp avtal om stöd för närståendevård så att det upphör två (2) månader efter uppsägningen. Närståendevårdaren kan säga upp avtal om stöd för närståendevård så att det upphör en (1) månad efter uppsägning.
- ❖ Om närståendevården avbryts av skäl som beror på vårdaren och som inte är lagstadgad ledighet så upphör utbetalningen av vårdarvodet under vårdavbrottet.
- ❖ Avtalet kan upphävas omedelbart om den vårdbehövandes eller vårdarens hälsa eller säkerhet äventyras. Avtalet upphör vid slutet på månaden om vården har blivit obehövlig med anledning av den vårdbehövandes hälsa eller om närståendevårdaren inte klarar av uppgiften som vårdare. Likaså om den vårdbehövande flyttas till långvarig institutionsvård eller avlider.
- ❖ Närståendevårdaren eller den vårdbehövande skall meddela äldreomsorgschefen eller dennes vikarie när en förändring sker i vården.
- ❖ Kommunen tecknar en så kallad frivillig olycksfallsförsäkring för närståendevårdaren i enlighet med Lagen om olycksfallsförsäkring (609/1948). Försäkringen kan tillämpas om en olycka drabbat vårdaren i vården av den vårdbehövande.

KOMPLETTERANDE STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN OCH VÅRDTAGAREN

- ❖ I enlighet med lagen om stöd för närståendevård § 3a, 2 mom. erbjuder seniormottagningen på Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) gratis hälsokontroll för närståendevårdaren. Hälsoundersökningen är frivillig.
- ❖ Kommunen skall förbereda närståendevårdare för uppdraget samt bistå med information om aktuella utbildningar för att närståendevårdarens individuella behov av utbildning för att klara av kraven för uppdraget som närståendevårdare. Nivån på utbildningen avgörs av den vårdades aktuella vårdbehov.
- ❖ Önskar närståendevårdaren utbildning inom något specifikt område som berör den aktuella vården kan hen kontakta kommunens äldreomsorgschef alternativt vid frånvaro dennes vikarie.
- ❖ Kommunen kan vid behov ordna socialvårdstjänster till den vårdbehövande i form av olika stödservicetjänster såsom t.ex. måltidsservice, klädvårdsservice, dagvårdsservice på Annagårdens ESB samt trygghetstelefon.
- ❖ KST handhar färdtjänstären. Äldreomsorgschefen kan bistå vid ansökan av färdtjänst.
- ❖ Hemvårdspersonalen fungerar som stöd för närståendevårdaren.

AVGIFTER

- ❖ Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet debiteras den vårdbehövande en avgift enligt gällande avgiftstaxa för äldreomsorgen.
- ❖ Avgifter för de kompletterande socialvårdstjänsterna under annan tid än de lagstadgade lediga dagarna är den samma som för övriga kommuninvånare.
- ❖ Vårdarvodets storlek indexjusteras kalenderårsvis med en lönekoeficient som avses i 96 § i Lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

ALLMÄNNA VÅRDKRITERIER FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

- ❖ Sedan 01.01.2021 handhar KST närståendevård för personer under 65 år samt barn och kommunen handhar närståendevården för personer som är 65 år och äldre. KST fastställer egna kriterier för närståendevård enligt Lagen om närståendevård. (för personer < 65 samt barn se KST:s hemsida alternativt följ länken <https://www.kst.ax/klienter/stod-narstaendevard>). Vårdkriterierna för stöd för närståendevård är de samma för personer 18 år och äldre. Det finns tre (3) ersättningsklasser. Arvodesklassen bestäms utgående från fastställda vårdkriterier.
- ❖ Vid tillämpning av vårdkriterierna för vuxna personer fastläs de olika arvodesklasserna främst på basis av hur bindande och krävande vården är, om behovet består av hjälpinsatser eller om det finns ett vård- och omsorgsbehov samt vilken hemservice närståendevården motsvarar.

SPECIFICERING AV VÅRDKRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDARE TILL ÄLDRE (+ 65 ÅR)

Samtliga kriterier inom en klass måste uppfyllas för att erhålla ett arvode enligt den.

KLASS 1

- ❖ Den vårdbehövande behöver daglig vård och /eller omsorg. Alltså inte enbart hjälp med att utträtta ärenden utanför hemmet eller hushållssysslor/trädgårdsarbete.
- ❖ Den vårdbehövande behöver inte vård och omsorg dygnet runt.
- ❖ Vården är bindande p.g.a. daglig beredskap.
- ❖ Den vårdbehövande kan bo ensam eller vara ensam en stor del av dygnet.
- ❖ Den vårdbehövande är orienterad i tid och rum.
- ❖ Närståendevården kan ses som ett alternativ till hemservice i hemmet

KLASS 2

- ❖ Den vårdbehövande behöver mycket vård och/eller omsorg med de dagliga funktionerna.
- ❖ Vårdbehovet är stort dagtid och kan även omfatta behov av hjälp under natten.
- ❖ Vården är bindande p.g.a. ständig beredskap.
- ❖ Den vårdbehövande klarar sig ensam en del av dagen men kan inte bo ensam.
- ❖ Den vårdbehövande är i allmänhet orienterad i tid och rum.
- ❖ Närståendevården kan ses som ett alternativ till boende på Annagårdens ESB.

KLASS 3

- ❖ Den vårdbehövande behöver omfattande vård och omsorg samt tillsyn/övervakning dygnet runt.
- ❖ Den vårdbehövande är helt beroende av en annan persons vårdinsatser för att kunna bo i hemmet.
- ❖ Den vårdbehövande är mycket vårdkrävande och närståendevårdaren är mycket bunden av vården.
- ❖ Den vårdbehövande kan inte bo ensam.
- ❖ Vården och omsorgen motsvarar personlig assistans dygnet runt alternativt boende på Annagårdens ESB.

LÄGRE STÖD KAN I VISSA FALL BEVILJAS OM KRITERIERNÄ FÖR NIVÅ 1 INTE UPPFYLLS

I dessa fall är grunden för beslutet enligt nedan.

- ❖ Då vårdkriterierna för att erhålla arvodesklass 1 inte bedöms uppfylla kan i särskilda fall arvode utbetalas enligt följande bedömningskriterier:
I fall där det kan bedömas att det är ett stort värde för vårdtagaren samt att närstående vårdarens totala insats för den vårdbehövande kan ses som stor även om det inte avser vård- och omsorg enligt kriterier för nivå 1 enligt 4 § 1 mom. kan bedömning om ett halvt arvode enligt klass 1 ges vilket speglar de vård- och omsorgsinsatser som i dagsläget utgör grunden för beslutet om stöd för närstående vård.
- ❖ Denna ersättning ger ingen rätt till avlösning i någon form då vård- och omsorgsbehovet inte ses som bindande.

ANSÖKAN OM NÄRSTÅENDE STÖD FÖR PERSONER 65 ÅR OCH ÄLDRE

Frågor, ansökan samt mer information om närstående vård för personer > 65 år ges av äldreomsorgschefen på tel. 0457-344 51 15.

LAGRUM:

- ❖ Landskapslag (2020:12) om socialvård
- ❖ Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård
- ❖ Lag om stöd för närstående vård (FFS 937/2005)
- ❖ Äldrelag (2020:9) för Åland